

ИЮНИН 17-ДО-КУЛЬТУРЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ II СЪЕЗД

СОЁЛОЙ УРИЛДААНДА СОЛОЁО ДУУДУУЛБА

Республика доторнай сонохогодон 3 жэлэй соёлой добтолгын үе соо Мухаршэбэрэй аймагта нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдээн байна. Аймагай соёлой зарим хүдэлмэрилэгшэд энэ үе соо юу хээн, хэжэ байһан тухайгаа мүнөөдэрэймнэй хуудһанда хөөрэнэ.

«Н. С. Хрушевой Украинада ошоод байһан тухай» киножурнал табидаглан юм. Тэрэ үдэшлэн Түгэнэн хүдөөгэй клубта 200 гаран хүн сулараа байл.

АМЖАЛТАГАА АМЖАЛТА ТЭЭШЭ

Гурбан жэлэй соёлой добтолгын эхлэхтөөр аймагаймнай колхоз, совхоз, предприятиелүүдэд тодорхой зорилгонууд табидаглан. Тэрэнэй ёһоор 9 клуб бариха аад, арбын бодхоогойди. 11 клубтань орондо 14 баригдаа. Библиотекэ, үхибүүдэй ясли, нарийлалтын гэр, пчмэй магээн гэхэ мэтын эмхи зургаанууды ашагалгада үгэхэ зорилго амжалтатайгаар дүүргэгдээ. Табан хургуули бодхоогдо, үшөө табинь бариха байһабди. Аймаг дотор 12 бани шэвэр баригдаа. Тобшоон хэлхэхэдэ, соёлой добтолгоор хараалдаһан культурно-ажалуудалай барилгын түсэб үзүүдэн дүүргэгдэн байна.

Соёл болбосоролой хүдэлмэри найжарууаха хэрэгтэ клуб, культбаза, библиотекэнүүд гол хуури эзлэнэ, шийдэхэй үүргэ дүүргэнэ. Нүүдэй жэлүүдтэ тэдэ гуламтанууд өнхөдлөөгөө хүдэлмэридэ шэнэ оноо арга хэрэгжээ, ехэнхи хүдэлмэри ажалан асуудалнуудтай шадмаргаар холбоодог, урдад тодорхой зорилго табидаг болонхой.

Хэдэн клуб, библиотекэнүүд хуёо ажахын, түбхэн түрүүн малшадай түрүү дүй дуршал ажалладай дунда дэглэрүүлэхэ, нэйтэрүүлэхэ талаар айхатар ехэ хүдэлмэри хээ. Жэшэнь, нүүр Шивковгай даадаг Шаралдйн хүдөөгэй клуб июндого мал ажалай түрүүшүүдэй үдэнг үнэргэһэн байна. Тинхэдэ «Хуёо ажахын шэнэ номууд» гэһэн темээр шигтэжэ эмхидхэгдээн. Тэрэ үдэшлэн колхозой түрүү наалишан Родионова, тугалшан Носкова, гахайшан Овчинникова гэгшэд өнхөдлөөгөө хүдэлмэрин дүй дуршэа тушаа сугларалгада хөөржэ үгөө бэйлэй. Нүүдэрин элдэб наадан, хатар аугаа эмхидхэгдээн, уран найханай бүлгэмэй концерт табидаһан байна.

Барилгын түсэб юунэй хүсөөр дүүргэгдэб? Соёлой добтолгодо бүхи колхозууд, совхозууд, предприятиянууд, эмхи зургаанууд болон нотагай зон алабхитэйгээр хабаадаа юм. Нэгэ жэшээ Шаралдйн тосхондо зарлагдан эрхэтэй суглаан дээдэ тэндхи селсовет, «Забайкалец» колхоз, Ганейн РТС хамгадла дунда хургуули бариха гэжэ шийдэһэн байгаа. Энэ нотагайчид барилгын хүдэлмэридэ эришмэлэйгээр хабаадалсаһтай асагта шэнэ хургуули 1959 оной октябрь нарада бэлэн болоо байл.

Шаралдйн хүдөөгэй клубай дэргэдхи С. Т. Братенковгай хүтэлбэриидэ лекторнуудай бүлгэм жэл соо 54 лекци эмхидхээ, хахаднын хүдөө ажахын асуудалнуудар уншагдаа. Тэндхи уран найханай бүлгэмэйхид ферма, полин стан, бригадануудта оножо, хөрөөд концерт харуулаа.

П. Т. Перелыгинагай даадаг Түгэнэн хүдөөгэй клуб найнаар ажаллана. Унгэрөөшэ жэлдэ эндэ аман журнал, 18 тематическа болон асуудал, харюугай үдэнг үнэргэгдэһэн байна. Нотагай дуунад, хатарнад совхозойхидто 29 концерт харуулаа. Тэднэй 16-ниинь полин стан, фермануудтэ табидаһан байха юм.

1960 оной октябрийн 17-до «Бүхи эрхэм нуудаах дуратай» гэһэн темээр хөөрэдөөн болоо һэн. Тинхэдэ дунда хургуулин директор И. Б. Лебедев «Замбуулинине ээлхэ таллар манай эрхэмтэйд туйлаһан амжалта», багша Л. Д. Кривооручко «Олимпийск нааданууд», В. В. Иванов «Улаасхорондин шинжалал», Хуёо ажахын мэргэжэлтэй Т. Е. Олейников «Гурбадхи кварталда совхозой туйлаһан ажахын амжалта» гэһэн темануудээр аидхал хэли, нүүдэрин хөөрөлдөө үнэргэһэн байна. Тэдэ хөөрөлдөөнэй зайнара нотагай дуунад, хатарнад уран зохёлой хүгжэмтэ монтаж харуулаһан,

Түгэнэн хүдөөгэй клуб найнаар ажаллана. Унгэрөөшэ жэлдэ эндэ аман журнал, 18 тематическа болон асуудал, харюугай үдэнг үнэргэгдэһэн байна. Нотагай дуунад, хатарнад совхозойхидто 29 концерт харуулаа. Тэднэй 16-ниинь полин стан, фермануудтэ табидаһан байха юм.

1961 оной тэн болотор 5 хургуули бариха түсэб табидаглан юм. Мүнөө тэдэ хургуулинууд бодхоогдоо, үшөө 5 хургуули бариха гэжэ шийдэһэн байна. Гална индустрическэ хуралсадай 5 мастерскэ наязр бэлэн болонхой.

1957 ондо 6114 хэһэг газетэ, журналууд захигдаһан һаа, 1961 ондо 10000 хэһэг захигдаһан байна.

1958 ондо аймаг доторхи библиотекэнүүд 77 мянган номтой байһан. 1961 ондо тэрэнэ 107 мянган болор: Уншагдай тоо 2 дахин олошороо.

1957 ондо 6114 хэһэг газетэ, журналууд захигдаһан һаа, 1961 ондо 10000 хэһэг захигдаһан байна.

Аймагай түб тосхойной номой магазинда. О. ШАДАНОВАГАЙ фото.

Уншагдай тоо олошоруулха гэе хаа...

Библиотекын баялиг — номой алтан жасые ажалладай дунда олоор тарааха аргануудын үншлгын зал соо «Эрээдүйн коммунизмда ажаһууахуу залуушуулые хүмүүжүүлгэ» гэһэн выставкэ эмхидхэгдэжэ, дэргэднэ багшанар хэдэн хөөрөлдөөнүүдэ түрэлхидтэй үнэргөө. Тинхэдэ үхибүүдые конференци, уран зохёолой 2 шүүмжээлэ, шажан мүргэлдэ эсэргүү темээр 2 үдэшнүүдые болон бусад хэмжээ-ябуулгануудые библиотекэ, Культурын байшантай хамта үнэргөөбди.

Уран зохёолшо Медынскийн «Нэрэ хүндэ» гэһэн номоор Культурын байшанда наяхан конференци үнэргэгдөө. Энээндэ бэлдэжэ эхилхээ, үхибүүдые хүмүүжүүлгэднэ хургуули, түрэлхидтэ али болоо туһа хүргэхэ гэһэн зорилго урдаа табиабди. Наһа урид аймагай түбэй дунда хургуулин багшанар, партиин райкомой, комсомолой хүдэлмэрилэгшэд болон бусад уншагшадтаа конференциин

асуудалнуудые тунхаглан тараагабди. Гална библиотекын үншлгын зал соо «Эрээдүйн коммунизмда ажаһууахуу залуушуулые хүмүүжүүлгэ» гэһэн выставкэ эмхидхэгдэжэ, дэргэднэ багшанар хэдэн хөөрөлдөөнүүдэ түрэлхидтэй үнэргөө. Тинхэдэ үхибүүдые ажал хүдэлмэридэ дуратайшуумжээлэ, шажан мүргэлдэ эсэргүү темээр 2 үдэшнүүдые болон бусад хэмжээ-ябуулгануудые библиотекэ, Культурын байшантай хамта үнэргөөбди.

СӨДХЭЛЭЭ ХАНАХАШ, БУСАДТА ТУҮБАЛХАШ

«Уран найханай бүлгэмдэ ябажа, юу олохоной. Гэртэ амаржа хэбтээ һаа дээр» гэжэ наһагнад залуушуулай дунда дайралдаһаар. Иймэ зариманууд өнхөдөө клубай хүдэлмэридэ хабаадалсаһынөө гална, тэрэндэ дуратайшууды дэргэднэ татадаг байха юм.

Ураннайханай ямар нэгэн кружокто хабаадалсада хун юу олоно? Би өөрөө сөдхэлээ эхээр ханажа, хүхүүнээр амарһаа гадна, азуужэ харашадые тэдэ зэргээр сөнүүдлөө. Баһа наада харагшад бөөдэ хүмүүшэ олодог. Тингээжэ бусадта аша туһа хүргэншэ.

Гэбшые олохон залуушууд ураннайханай кружокто хабаадалсагүй, харин элдэб хатар наадан болоходо, хамагай түрүүн сугларалда байдаг. Энэ асуудалда анхаралаа хандуулаха шуухала.

ЭРИЛТӨМНЭЙ ИИМЭ

1949 оиноо таһалгаряагүй Суулгын совхозой хүдөөгэй клубые даагшаар ажаллана. Тэрэ үеэр колхозой олзо долоо бага, ажалладай культурна ажаһуудал тулоуршаг бэйлэй. Соёл культурын хүдэлмэри тушаа мүртэй анхарал табидагдаггүй байгаа.

Гэхэ зуура ажалладай культурна эрилтэ хүсэд хангагдана гэһэн аргагүй. Клубнай багаланхай. Газаагуурлинь хашаалжа, модо һөөгүүд хуулаагагүй. Гална хүгжэмэй, илангаяа бурят хүгжэмэй хэрэгсэлнүүдээр хоёр гэжэбди. Хүдөөгэй ма-азинуудта хуур, лимбэ, суур, чанза гэхэ мэтэ отго гараднаггүй. Бурят шэнэ пьесе, дуунууд, интермедиа харагдахаа болшоо. Нөөхил «Хури хээр» үргэлһэн зандаабди.

Хүгжэлтын охин соо... Гурбан жэлэй соёлой добтолгын үеэ нарийлалтын гэр, амбулатори, 287 хууригтай найман жэлэй хургуули, колхознигуудай хууха 100 гаран шэнэ гэрнүүд ашагаллада үгтөө.

Шэнэ-Заган. Тэндхи хүдөөгэй библиотекые даагша Е. Н. Брун уншагдааа ном шэлэн үгэмэ байна.

ТҮРЭЛ НЮТАГТАА

Манай дунда хургуули хүдэлмэридэ нотагай зон түрүүн түрэлхидтэ ехэ туһа хүргэдэг. Тэднэ хүсөөр хургуулин шажан байшан бодхоогдо, 1960 ондо хуралсаһайн жэлые үхибүүд уужам руу классууд соо үнгэрбди. Энэ барилга 3 жэлэ соёлой добтолгын түрүүн алхам болон юм. Энэ талда багшанар, хурагшад урма зоригые хэды ехэ бадаруулааб!

Унгэрэгшэ зун 50 хурагшадхаа бүридэһэн үйэлдэрини нэгэ бригада багшад Т. А. Петровой хуызбодоро «Забайкалец» колхоздо ажаллажа. 11 мянган далайбараа, 100 поршооху 118 тугал харуулажа, тэгшэе толгой гарзда орулангуй тушаагаа. Гална туга газарта кукуруза туга, гектарай 500 центертэ бага бэшэ ургаса хуряага.

Байгша ондо 90 хурагшадхаа бүридэһэн үйэлдэрини нэгэ бригада дурсаһан колхоздо 100 гаран тугал, 7 мянган далайбар тэжээхэ, 2 гектарта тэжээхэ сахарай сөөк, 10 газарта кукуруза ургуулаа юм. Тинхэдэ гектарай 100 центер сахарай сөөк, 500-һаа бага бэшэ кукурузын ногоон эшэ нашо тэража, түрэл колхоздо дэргэдхэ уялгагай. Мунэ тарилгын урда тээхи бэлдэхэй хүдэлмэри полин эр хэгдэжэ байна.

Мун ахалагша классдай хурагшад түрэлхидтэ хамта хуралсаһай жэлэ эхилтэр хургуулин шажан мастерскэй барижа дуу хаар хүдэлжэ байна. Арбан класс дүүргэ болбосоролой аттестат болон хурагшадтай охинь түрэл «Забайкалец» колхоздо ажаллахаар үндэ заншалтай. Жэшэ наалишан И. Петрова, торист И. Носков болон гэдэ—манай хургуули дэргэдхэ оролдосотой наһаар ажаллажа зоной мтаалда хүржэ ябадаг.

И. Калашников, Шаралдйн дунда хургуулин директор.

Суулга. Хүдөөгэй больницын дэргэдхи нарийлалтын гэртэ.

Хүгжэлтын охин соо...

1958 ондо соёл культурн хүдэлмэридэ 5218 түхэм гаргашалагдаһан байһа мүнөө жэлдэ 15500 түхэм шэнэ мүнгөөр һомлогдоо. Ажалладай дунда сөггэрэлэй нийтэ-политическэ хүдэлмэри улам хургуулин тула колхозпраулин, партийна организацн нотагайгаар интелегенцид түшэглэн горьт хүдэлмэри ябуулаа. Колхозой хүдөө ажахын мэри жэлтэд булта арадай үверситетдэ туһана. Мун Сулхарин МТФ-гэй хамта шад барандаа арадай үверситетдэ хурадаг.

Долоон жэлэй хөөрөлдөө жэлдэ манай колхозой шүүд хүдөө ажахын прдуктуудые абаха, гурван худалдаха уялгааа болорноонь урид дүүргэ һа. Энэ жэлдэ бүри дээшлэлгэдэһэн уялга абаабди. Тэрэнэй хэды шангахаһаа, дүүргэгдэхэл байха.

К. Красинский, Сталиной нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

